

Yvirgangurinn vart í eitt ár

Hin 11. sept. í ár var eitt ár liðið síðan fasistisku yvirgangskropparnir tóku valdið í Chile

Nú er so eitt ár liðið, síðan hervaldið tók valdið í Chile, og hava tí allastáðir, h ar tað er møgulegt, kravgongur verið við mótmælum móti yvirgangskroppunum.

Samstundis hevur verið høvi til at steðga á og leggja fram nakað av tí tilfari, sum savnað er saman um harðræði har. Fleiri internationalir felagsskapir hava sent út frágreiðingar um víður-skiftini í Chile. Tær mest umfatandi eru frágreiðingar frá Millumtjóða Løgfrøðingafelagnum og frá Amnesty International. Í frágreiðingini frá A.I verður sagt, at tað, sum fram er farið í Chile hetta árið, gongur yvir alt ílt, sum ein er vanur við í Suðuramerika. Tað vil siga ikki so lítið.

Frágreiðingin er ein long søga um morð, fongsul uttan lóg og dóm, pinslu, rættargongdir, sum eru reinir sjónleikir, neyðtøku, arbeiðsloysi, mannaagstran, hungur og hall. Minst 200.000 fólk — og helst væl fleiri — eru beinleiðis arbeiðsleys, tí tey eru á svartalista. Tey hava havt okkurt slag av sambandi við Allendestjórnina. Haraftur

við einum av ráðharrunum hjá Allende, José Toha. Kona hansara fekk at vita, at hann hevði hongt seg, men fólk, sum hava sæð hann stutt áðrenn hann doyði, vátta, at hann longu tá varð so niðurundirkominn, at hann á ongan hátt kann hava verið førur fyri at hongja seg.

Nakað soleiðis gongst tað kommunistaleiðaranum Louis Corvalan. Hann situr í KZ legu á

sjálvum sær so hugstoytandi, at vit hava lyndi til bert at skjóta alt hetta frá okkum. Betur verður tað ikki, tá vit vita, at alt hetta bert er vorðið møgulegt við

u
t
t
a
n
r
í
k
i
s

v
i
ð
m
e
r
k
i
n
g

p
o
l
i
t
i
s
k

at kemur so tað vanliga arbeiðsloysið, sum stendst av tí vánaliga samfelagsbúskapinum.

Sum í nazitíðini

Valla man mannaættin hava sæð maktan til harðskap síðan nazistisku bølmenningini leikaðu í og traðkaðu ein part av heiminum undir fót.

30.000 fólk eru tikin av døgum eftir einum ári. Nóg tey flestu uttan lóg og dóm. »Vanligir« viðhaldsmenn hjá tí frákoyrdu og lógliga stjórnini verða bert skotnir uttan nakað juridiskt hávasták, meðan aðrir, sum hava staðið frammalaga í arbeiðinum verða drignir fyri einhvønn hernaðardómstól, har teir longu eru dømdir frammanundan — oftast til deyða. Tey, sum ikki verða dømdir til deyða, tí stjórnin óttast fyri baksláttinum í úrheiminum, verða spakuliga niðurbrotinir í fongslinum. Tey avvarandi sleppa ikki at vitja, fáa bert ein dag boð at koma eftir líkinum. Tann fongsli-aði er tá deyður av sjúku, skal tað eittast. Ofta kann tað prógvast, at hann beinleiðis er svalt-aður í hel, soleiðis sum tað gekst

einari litlari oyggj, Dawson Island, og hevur snikt eitt bræv út úr leguni. Í brævinum greiðir hann frá, at fangarnir verða pindir, hungaðir og eru um at umkomast í kulda, tí teir hava ikki tak yvir høvdið um náttina. Oyggin liggur somikið sunnaliga, at har er vetrarkuldi mesta partin av árinum. Higartil eru allar royndir til tess at fáa Corvalan leysan misseydnaðar.

Men ikki nóg mikið við at menn og kvinnur verða tikin av døgum, tey skulu ikki sleppa so lætt, men pinast fyrst, halda teir raðandi. Tí vóru t.d. hendurnar høgðar av tí heimsgitna yrkjaranum og sangaranum Victor Jara, áðrenn hann varð skotin. Hann hevði í fangahúsinum sungið og spælt fyri meðfangum sínum fyri at troysta teir. Hetta varð uppdagað, og tað mátti hann bota fyri.

Og soleiðis kundi ein hildið áfram við at nevna eina sorgarsøgu fyri og aðra eftir. Tað hevur einki endamál í sær sjálvum. Tað er nóg mikið at sláa fast, at í Chile er eitt harðræði av versta slag og tað stendur ikki aftan fyri ringastu harðræðini á Hitlers døgum. Hetta er í

hollari hjálp frá tí landi, sum skal eittast at vera verjin hjá frælsa heiminum, USA — eitt land, sum vit eru í verjusamgongu við.

Her nyttar fyri einaferð skyld ikki at koma og siga, at hetta er tann vanliga anti-amerikanismen, tí nú viðganga teir tað sjálv-ir. Ein kongressnevnd hevur júst endað arbeiðið sitt við at kanna hesi mál, og úrslitið varð, at USA, t.v.s. CIA nýtti beinleiðis 50 mill. kr. til tess at skapa trupulleikar fyri Allende. Ikki nokk við tí, men hetta hendi eftir boðum frá National Security Council, meðan friðarapostulin Henry Kissinger var formaður har!

Búskaparligu vápnini

Men kortini vóru hetta smá-pengar mótmegis teimum veld-ugu búskaparligu vápnunum, sum kapitalistiski heimurin vendi móti lógliga valdu stjórnini í Chile. Vit hava áður her í blaðnum greitt frá nøkrum av teimum búskaparligu tiltøkum, sum teir amerikansku imperialistarnir settu í verk móti stjórnini. Eitt

Framhald á síðu 6

stubbar uttaneftir

Fyribils frákoyrdir

Grikska stjórnin hevur fyribils frákoyrt 17 heryvirmenn fyri at hava verið ov viðgongdir í starvi teirra undir hermannastýrinum, sum sat í sjei ár.

Alitandi keldur siga, at kanningar nú verða settar í verk, tí hildið verður, at teir hava pint fólk, meðan teir vóru heryvirmenn.

Deyður í hungri

Valentin Moroz, søguskrivarin úr Ukraine, er deyður í Vladimir-fongslinum í Moskva, siga tíðindi. Moros byrjaði fyri níggju vikum síðani at svolta seg sum mótmæli imóti teirri viðferð, sum russisku myndugleikarnir hava givið honum.

Druknaður undir venjing

Tveir bretsir fallskýggja-hermenn lótu liv, tá teir undir einari hermannavenjing av misgáum lendu í Kieler-veitini.

Hermenninir, sum høvdu tunga útgerð uppi á sær, lendu í veitini undir einari venjing har norðuri í Vesturtýsklandi.

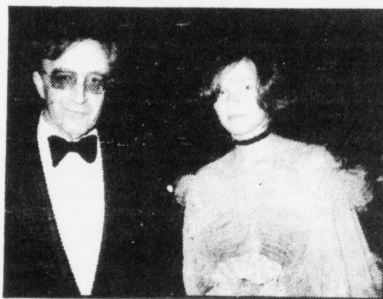
Sjei teirra vórðu bjargaðir av einum vesturtýskum bjargingarliði, meðan hinir báðir druknaðu.

Bjartskygni

Tað varð sýnt bjartskygni undir samráðingunum millum Pakistan og India í sambandi við uppafturtøkuna av tele- og ferðslusambandinum millum bæði londini.

India og Pakistan royna eisini at bota um víðurskiptini á øðrum økjum millum bæði londini.

Skiljast á triðja sinni

Bretski filmssjónleikarin, Peter Sellers, skal nú skiljast frá triðju konu síni, sum er Miranda Quarry. Hon er dóttir bretska parlamentslimin, Macroft, lord.

Sagt verður, at tað er Miranda, sum ynskjar at sleppa frá manni sínum. Tey giftust í 1970.

Peter Sellers giftist fyrstu ferð í 1951 við

Carl Gustav á vitjan

Svenski kongurinn, Carl Gustav, fer á fyrstu uttanlandavítjan sína í døgnum 8.—10. oktober.

Hann skal á vitjan hjá norska starvsbróðuri síni, Olavi kongi.

Seinnapartin í november fer Carl Gustav á vitjan í Finlandi. Roknað verður við, at svenski kongurinn í komandi ári m.a. fer at vitja Danmark og Ísland.

Grikkar

ynskja EF-limaskap

Grikski uttanríkisráðharrin, Georg Mavros, segði á einum tíðindafundi í Bruxelles herfyri, at sivila stjórnin í Grikkalandi hevur avgjørt at biðja um limaskap í Felagsmarknaðinum.

Georg Mavros segði, at umsóknin um limaskap ikki verður send Felagsmarknaðinum fyrr enn val hevur verið í Grikkalandi.

Sendiharri

Amerikanska senatið hevur góðkent valið av 73 ára gamla, Shermann Cooper, sum sendiharri í eysturtýska høvuðsstaðnum Berlin.

Hann verður fyrsti amerikanski sendiharri í Eysturtýsklandi.

Nýtt blað í Danmark

Frigggjadagin kom fyrsta nummarið av nýggja blaðnum hjá Fyns Amts Avis, sum kallast Assens Avis. Tað er ætlanin, at blaðið skal koma hvønn dag. Assens Avis er sætta lokal-útgávan av Fyns Amts Avis. Innihaldið í blaðnum skal umfata vestara partin av Fyn.

australska filmssjónleikaranum, Anne Hays. Tey finga ein son og eina dóttir í hjúnarlagnum.

Seinni giftist hann við svenska filmssjónleikaranum, Britt Eklund. Tey eiga eina dóttir.

Peter Sellers eigur eingi born í hjúnarlagnum við Mirandu Quarry.